

ΕΝΩΣΕΩΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ
& ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
&
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΜΟΣ Β΄
1965 - 1966

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ

Ε.Υ.Δ. Π.Ε.Κ. Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Β' ΤΟΜΟΥ

Ἰανουάριος 1965-Δεκέμβριος 1966

Τεύχη 11 - 20

*Ἐπιστημονικὸν ὄργανον τοῦ Συλλόγου Παιδαγωγῶν - Ψυχολόγων
Πτυχιούχων Πανεπιστημίων Ἐξωτερικοῦ*

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2007

I. ΔΡΟΡΑ (Ληομονημένες σελίδες)

Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἡ θέση τοῦ ἔθνους μας στὴν ὀρθογραφία τῆς γλώσσας του.	
Οἱ ἀγιάτρευτες δυσκολίες τοῦ σημερινοῦ τονισμοῦ	Σελ. 249
(ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
» » Πρὶν καὶ ἡ διγλωσσία γεννᾷ πολλαπλές καὶ βαθιές βλάβες στὸ ἔθνος μας.	» 293
(ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Ἵπόμνημα Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου. Μάιος 1912	» 325
(ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	
Μανόλη Τριανταφυλλίδη: Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο: Ἡ γλώσσα μας στὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας. Τεύχος 14	» 1
(ἐπιμέλεια Θ. Γέρου)	

II. ΜΕΛΕΤΕΣ

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ · ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ · ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Ἐλευθερίου Ἀθανασίου: Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ παιδικοῦ συναισθήματος.	» 592
Δεωνίδα Βελιαρούτη: Ἡ μελέτη τοῦ περιβάλλοντος.	» 523,590
Ἀριστείδου Βουγιούκα: Τὰ Δημοτικά μας τραγούδια	» 507
Θεοφράστου Γέρου: Θεωρία τῆς Γλώσσας	» 483
Σπύρου Κεχρη: Τὸ φιλοσοφικὸ ζήτημα ἀντίρροπο τῆς πνευματικῆς κρίσης τῆς ἐποχῆς μας	» 497
Ἀντωνίου Κρέτση: Ἐποπτεία καὶ ἔγνοια	» 26
Γ. Κυριαζοπούλου: Δύναται νὰ αὐξηθῆ ἡ εὐφυΐα	» 611
Κων. Λυκομήτρου: Ἡ ἐκπαίδευση καὶ ἡ ἐποχὴ μας	» 346
Leon Jeunehomme : Ἡ πρόδος τῆς Ψυχολογίας καὶ τὸ ἔργον τοῦ J. Piaget (Μεταφρ. Α. Κρέτση)	» 304,366
John Macmurray: Ἀνθρωπιστικὴ Ἀγωγή (Μετ. Ε. Κασιόλα)	» 267
Γ. Μαραγκοδάκη: Ἡ θεωρία τοῦ Skinner γιὰ τὴ μάθηση	» 514
Δημ. Παλυβοῦ: Οἱ ἀριστερόχειρες	» 25
Γ. Παπακωστούλα: Τὰ συνειδησιακὰ βιώματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων	» 296,328
Ἀθανασίου Πόπορη: Τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται τὸ σύγχρονο παιδί	» 451,503
Γρ. Τριανταφύλλου: Μηχανισμοὶ ἄμυνας ἢ προσαρμογῆς	» 277
Γεωργίου Τσαμπῆ: Τὰ Παιδαγωγικὰ Κολλέγια τῆς Σκωτίας. Προτάσεις γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῶν Παιδαγωγικῶν μας Ἀκαδημιῶν	» 547,625
Ι. Χαλαμποπούλου: Παιδεία καὶ Τεχνικὸς Πολιτισμὸς	» 1

III. ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ - ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

'Ελευθερίου 'Αθανασίου:	Γλώσσα και σχολικό πρόγραμμα	Σελ. 18
»	»	»
	'Η φυσική, πνευματική και κοινωνική εξέλιξη του παιδιού της σχολικής ηλικίας και η ανάγνωση	» 311
Θεοφράστου Γέρον:	Τὰ λάθη τονισμού και ἡ ποσοστιαία σχέση τους μετὰ τὸ σύνολο τῶν ὀρθογραφικῶν λαθῶν	» 253
'Εμμ. 'Εμμανουηλίδου:	'Ο ἐπαινος, ἡ ἐπίπληξη και ἡ ἀδιαφορία ὡς κίνητρα εἰς τὴν σχολ. ἐργασίαν	» 352
Εὐθ. Θεοδωροπούλου:	'Η τεχνολογία εἰς τὸ σχολεῖον	» 282
Κων. Κίτσου:	Οἱ δυσκολίες τῶν μαθητῶν στὴ λύση ἀριθμητικῶν προβλημάτων	» 3,10
Χριστ. Παπαδοπούλου:	Αἰσθητικὴ 'Αγωγή	» 29
Σπύρου Πολίτη:	Μερικὰ προβλήματα τοῦ σχολείου	» 500
'Αγγέλου Σαφαρίκα:	Τὰ Σχολικὰ προγράμματα	» 334
'Ελ. Σταματάκη:	Κατ' οἶκον ἐργασία τοῦ παιδιοῦ	» 480,41
»	Οἱ οἰκογενειακὲς καταστάσεις ἐπηρεάζουν τὴ σχολικὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ	» 323

IV. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Χάρη Σεκελλαρίου:	Προβλήματα τῆς Παιδικῆς Λογοτεχνίας . .	» 461
-------------------	---	-------

V. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

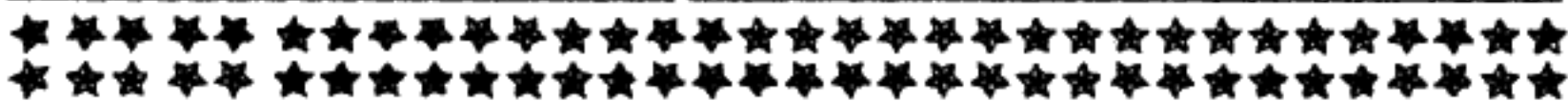
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

'Αντωνίου Μπενέκου:	'Η μείωση τοῦ ὅριου ἡλικίας στὴν πρώτη Δημοτικοῦ (Ραδ. ὁμιλία)	» 539
Samuel Roller :	'Η ἔνωση τῶν δυνάμεών μας (Μεταφ. Α.Σ.) . .	» 59
Τρ. Τριανταφύλλου:	'Επιστημονικὸ Συνέδριο	» 290
»	»	»
	'Η 'Επιμόρφωση ἐνηλίκων, συνέχεια και συμπλήρωση τῆς σχολ. ἐκπαιδεύσεως	» 520
»	»	»
	'Εκθεση α) πάνω στὴν σύσκεψη Ο.Ο.Σ.Α. πού ἐγινε στὸ Παρίσι β) Πάνω στὶς ἐπισκέψεις σχολείων κ.λ.π. στὴν 'Αγγλία	» 31

VI. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Σπ. Κοκκίνη:	Βάσεις ὀργανώσεως σχολ. βιβλιοθηκῶν	» 543,597
Π.Ι. Σχοινᾶ:	Μέθοδος ἐπιμελοῦς μελάτης ἐπιστημονικοῦ βιβλίου και ἀποδελτιώσεως	» 285
'Αντ. Λαμπρινίδη:	«Πυγολαμπίδες» 'Αρκαδίου Πηγαίου	» 506

ΜΕΡΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Σ. ΠΟΛΙΤΟΥ

Πτυχιούχου τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Ἀγωγῆς
τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης

Μὲ τὴν παροῦσα μικρὴ μελέτη θὰ ἠθέλαμε νὰ διατυπώσωμεν ὀλίγα, ἴσως βασικά, προβλήματα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τὰ ὁποῖα γρήγορα πρέπει νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων.

Κάθε διδάσκαλος ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀπλοῦς χειρῶναξ ἀλλ' ἔχει συνείδησιν τοῦ ὑπερόχου ἔργου τῆς δημιουργίας τοῦ ἀντιμετωπίζει τὰ προβλήματα αὐτά.

Ἡ πολιτεία, πρέπει νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἐπίλυσίν των ὡς καὶ διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἄλλων προβλημάτων τοῦ Σχολείου.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ ὅτι τὸ παιδί εἶναι ὁ πατήρ τοῦ ἀνθρώπου

«Woodworth»

Ἴδου λοιπόν:

1) Εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον φοιτοῦν πολλοὶ καθυστερημένοι μαθηταί.

Ἐπάρχουν μαθηταὶ ἀνώμαλοι, καθυστερημένοι διανοητικῶς, καθυστερημένοι φυσικῶς, μὲ διαταραχὰς χαρακτῆρος. Τὸ ἔργον τῆς ἐν τῷ στοιχειώδει σχολείῳ ἀγωγῆς παρακωλύεται σοβαρῶς ἀπὸ τὴν παρουσίαν πολλῶν τοιούτων μαθητῶν εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ σχολείου.

2) Ἐπάρχουν πολλοὶ μαθηταὶ ἡλικίας 10 - 11 ἐτῶν οἱ ὁποῖοι φοιτοῦν χωρὶς καμμίαν πρόσοδον εἰς τὰς μικρὰς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Αὐτοὶ δὲν εἶναι ἱκανοὶ ν' ἀφομοιώσουν τοὺς στοιχειώδεις μηχανισμοὺς τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἐμποδίζουν σοβαρῶς τὸ ἔργον τοῦ σχολείου, χάνουν πολὺτιμον χρόνον καὶ στεροῦνται τῆς στοιχειώδους προπαρασκευῆς διὰ τὴν ζωὴν.

3) Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον παραμένει σχολεῖον τὸ ὁποῖον δίδει γνώσεις.

Δὲν δίδει σημασίαν εἰς τὰς ἀτομικὰς διαφορὰς κατ' ἀρχὴν, τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖ ἀπροσαρμόστους μαθητὰς οἱ ὁποῖοι ἀργότερον, δυνατόν, νὰ γίνουν ἀπροσάρμοστοι καὶ εἰς τὴν ζωὴν.

4) Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον παραμένει σχολεῖον τὸ ὁποῖον ἐπιλέγει.

Ἡ ὀργάνωσίς του μὲ τὰς διαφόρους γνώσεις ποὺ παρέχει πρὸς πρόσκτησιν εἰς τὰς ἑξ τάξεις ἐπιβάλλει μίαν διαδοχικὴν ἐπιλογὴν μὲ βάσιν τὰς κτηθείσας γνώσεις.

Ἡ ἀγωγή καὶ ἡ προπαρασκευὴ διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν παρημελημένα. Σήμερον ὅμως τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον ὀφείλει νὰ δίδῃ εἰς τὸν καθ' ἓνα, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἰδικῶν του ἱκανοτήτων, τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξελίσσει εἰς ἀνώτατον βαθμὸν.

5) Ὁ σκοπὸς τοῦ σχολείου θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε σαφῶς προσδιορισθῆ.

Τὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα προπαρασκευάζομεν τώρα διὰ τὴν ζωὴν θὰ ζήσουν τὸ 2.000. Ἐμεθε βέβαιοι ὅτι τὰ προπαρασκευάζομεν ἱκανῶς ὥστε νὰ ζήσουν εἰς τὰς προϋποθέσεις τῆς ζωῆς τοῦ 2.000;

Τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον θεβαίως εἶναι ἡ δύναμις ἡ ὁποία θὰ διαφυλάξῃ τὰς ἐθνικὰς μας παραδόσεις. Πέραν ὅμως τούτων ὀφείλει νὰ διαπαιδαγωγῆσιν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν νοημοσύνην. Λέν δύναται πλέον νὰ περιορίσῃ τὴν ἐνεργητικότητά του εἰς τὴν διαβίβασιν τῶν γνώσεων.

Τὴν ὁργάνωσίν του εἰς τάξεις βασιζομένης εἰς τὰς προκτηθείσας γνώσεις πρέπει ν' ἀντικαταστήσῃ μιὰ ὁργάνωσιν βασιζομένην:

α) Ἐπὶ ὁμάδων ἰδίας ἡλικίας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἀγωγῆς (Εἰδολογ. σκοπὸς) καὶ εἰς τὰ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

β) Ἐπὶ ὁμάδων ἰδίου πνευματικοῦ ἐπιπέδου, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ προβλήματα τῆς διδασκαλίας (μετάδοσις γνώσεων).

Τὸ σύστημα τῆς ὁμαδικῆς διδασκαλίας θὰ ἔπρεπε ν' ἀντικατασταθῇ ἀπὸ σύστημα ὁμαδικῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας ἐξατομικευμένης.

7) Τὸ ἐγκυκλοπαιδικὸν πρόγραμμα θὰ ἔπρεπε ν' ἀντικατασταθῇ διὰ:

α) Ἐνὸς συνόλου παιδαγωγικῶν πράξεων, τὰς ὁποίας ὁ διδάσκαλος θὰ ἔπρεπε νὰ προσορίζῃ δι' ὅλους τοὺς μαθητὰς.

β) Ἐνὸς καταλόγου γνώσεων τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ θὰ ἔπρεπε ν' ἀποκτήσουν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φοιτήσεώς των εἰς τὸ σχολεῖον. Εἰς τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὁ διδάσκαλος θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ πιστοποιητικὰ γνώσεων προσκτηθεισῶν παρ' ἑνὸς ἑκάστου μαθητοῦ. Αὐτὴ ἡ Τεχνικὴ θὰ ἀντικαθιστοῦσε ἢ θὰ συνεπλήρωνε τὰς ἐξετάσεις αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τὴν κατὰ τάξεις προαγωγήν.

8) Αἱ μέθοδοι θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι προσανατολισμέναι περισσότερον πρὸς μίαν ἐξατομικευμένην διδασκαλίαν.

Σήμερον, ἡ ἐργασία εἰς ὅλας τὰς τάξεις περιτριγυρίζει εἰς τὴν λανθασμένην ἰδέαν τῆς μέσης ἀποδόσεως. Ἡ ἀσκήσις ἡ ὁποία προσορίζεται διὰ τὸν μέσον μαθητὴν εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία δὲν προσαρμόζεται εἰς κανένα. Ὁ καλὸς μαθητὴς χάνει τὸν καιρὸν του, ὁ δὲ μέτριος συσσωρεύει τὰ σφάλματά του. Εἶναι μῦθος τὸ ὅτι τὰ παιδιὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶναι ἴσης πνευματικῆς δυνάμεως. Καθ' ἓνα ἔχει μίαν προσωπικότητα, ἓν προσκτηθέν, προσηγουμένως δυνάμεις διαφόρους.

Ὀφείλομεν, ἀπολύτως, νὰ ὑπολογίσωμεν ταῦτα καὶ νὰ κάμωμεν ἐρεῦνας διὰ τὴν ἀτομικοποίησιν τῶν μεθόδων.

9) Τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν θὰ ὄφειλε νὰ ἐξελιχθῇ.

Σήμερον ὁ μαθητὴς ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον ὀφείλει νὰ ἐνσωματωθῇ εἰς τὴν ὁμάδα. Οἱ συμμαθηταὶ του καὶ ἐκεῖνος ὀφείλουν νὰ ἐννοήσουν τὴν ἰδίαν ἔννοιαν, τὴν ἰδίαν ἡμέραν, τὴν ἰδίαν ὥραν, νὰ ἐπιτελέσουν τὰς ἰδίας ἀσκήσεις, ὀφείλουν νὰ δοκιμασθῶσιν μὲ τὰς ἰδίας ἐρωτήσεις, τὰς ἰδίας ἐξετάσεις, τὰς ὁποίας ὅλοι ὑποτίθεται ὅτι κατενόησαν μὲ τὸν ἴδιον τρόπον.

Ἴδου τὸ ἰδεῶδες τοῦ σημερινοῦ σχολεῖου. Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις ὅλων τῶν παιδιῶν ἔχει ριφθῆ εἰς τὸ ἴδιον καλοῦπι.

Πιστεύομεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀντιμετωπίσωμεν μὲ διαφορετικὸν τρόπον, αὐτὴν τὴν νοοτροπίαν.

Ὁ μαθητὴς ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον θὰ ὄφειλεν:

α) Νὰ ἐγκλιματισθῇ εἰς τὸν ρυθμὸν τῆς κοινωνικῆς ὁμάδος εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη ἀνήκει, εἰς τὸν ρυθμὸν τῆς τάξεως. Ἐκεῖ θὰ ἵπποτοχθῇ εἰς τὰς προσταγὰς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, εἰς τὴν πειθαρχίαν. Ἐκεῖ θὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς παιδευτικὰς ἐκδηλώσεις καὶ ἐνεργείας.

β) Νὰ δεχθῇ διδασκαλίαν γνώσεων ἀκριβῶς προσηρμοσμένων εἰς τὰς δυνάμεις του καὶ προσανατολισμένων εἰς τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον θ' ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ μέλλον.

Σήμερον, ἡ ἐνότης τῆς παιδαγωγικῆς ἐργασίας εἶναι ἡ τάξις ἡ ὁποία συνετέθη

μέ βάσιν τὸν μέσον ὄρον τῶν γνώσεων. Αὐριον πρέπει ὁ ἴδιος ὁ μαθητὴς νὰ εἶναι ἢ βάσις τῆς ἀπασχολήσεώς μας.

Πότε λοιπὸν ἡ ὠραία πρότασις;

«Τὸ παιδί δὲν εἶναι φτιαγμένον γιὰ τὸ σχολεῖο, εἶναι τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔγινε διὰ τὸ παιδί». Θὰ γίνῃ πραγματικότης;

10) Ἡ θέσις τοῦ σχολείου εἰς τὴν κοινωνίαν.

Οὐδεὶς παραβλέπει τὴν κοινωνικὴν σπουδαιότητα τοῦ στοιχειώδους σχολείου, ἀλλ' ἡ ἐπιδεικνυομένη μέριμνα ἀτυχῶς ἐπιδεικνύεται μόνον λόγος. Ὑπάρχουν πολλὰ διδακτήρια ἀκατάλληλα, κακῶς διατηρημένα, χείριστα ἐξωπλισμένα.

Ὑπάρχουν πολλά τάξεις ὑπερπληθυσμικαί, καὶ οὐδεμίαν προσπάθειαν καταβάλλεται δι' εἰδικὰς διδασκαλίας. Ἀκόμη δὲν ἔγινε νοητὴ ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ διδασκάλου. Εἰς τὰς Παιδ. Ἀκαδημίας προσέρχονται ἀκόμη ὅσοι δὲν δύνανται νὰ σπουδάσουν ἄλλο τι, ὅσον ἴσως μὲ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἀπολυτήριον δὲν ἠμποροῦν νὰ εἰσέλθουν εἰς ἄλλας σχολάς.

Ἡ πολιτεία θὰ ἔπρεπε διὰ τελεσφόρων μέτρων νὰ δώσῃ εἰς τὸ Δημοτ. Σχολεῖον τὴν θέσιν πού τοῦ ἀρμόζει. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδείξῃ τὸ διαφέρον τῆς διὰ παροχῆς ἀπαραιτήτων πιστώσεων πρὸς βελτίωσιν τῶν ὑλικῶν προϋποθέσεων. Σχολεῖα, ὑλικόν, διδασκάλους, μισθοὺς κ.λ.π.

Ἡ ποιοτικὴ ἀπόδοσις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου θὰ ὄφειλεν νὰ καταστῇ ἀντικείμενον ἐπιμόνου ἐρευνῆς. Μὲ τὸ νὰ διατυπώνουν οἱ ἀρμόδιοι καὶ ἡ πολιτεία παράπονα διὰ τὴν κακὴν ἀπόδοσιν τοῦ σχολείου εἰς οὐδὲν συμβάλλουν. Ἰδρύσεις Ὑπηρεσίας, εἰς τὸ Παιδ. Ἰνστιτούτο, Ψυχοπαιδαγωγικῶν ἐρευνῶν, ἡ ὁποία θὰ ἐπεφορτίζετο μὲ τὴν σπουδὴν τῶν αἰτιῶν τῆς ἀνεπαρκειᾶς, καὶ τῶν μέσων τῆς θεραπείας τῶν καθίσταται ἀπαραίτητος σήμερον περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φορᾶν.

Ἡ ποσοτικὴ ἀπόδοσις ἐπίσης τοῦ στοιχειώδους σχολείου θὰ ἔπρεπε νὰ παρακολουθεῖται ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Δι' αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ὑπηρεσία ἀποτελουμένη ἀπὸ ψυχολόγους Ἰατροὺς κοινωνικοὺς ὑπηρετάς καὶ νὰ παρακολουθῇ τὴν εἰς τὸ σχολεῖον αὐθιανὴν κοινωνίαν.

Τέλος τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον οὐδόλως ἐνδιαφέρεται διὰ τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν τὰ ὁποῖα τὸ ἐγκαταλείπουν.

Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων εἰς τὰς ἀνωτέρας σπουδὰς ὑπὸ τῶν παλαιῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου μας ἢ ἡ μελέτη τῶν προϋποθέσεων τῆς προσαρμογῆς εἰς τὴν ζωὴν θὰ μᾶς ἔδιδεν πολυτίμους ἐνδείξεις ἀφορώσας εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ἰδικοῦ μας ἔργου, τοῦ τῆς παροχῆς γνώσεως καὶ τοῦ καθαρῶς παιδαγωγικοῦ.

Παρὰ ταῦτα πάντα, τὰς ἀδυναμίας, τὰς ἀτελείας, τὰ μειονεκτήματα, τὸ σημερινὸν δημοτικὸν σχολεῖον ἀξίζει τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν γονέων χάρις εἰς τὸν παράγοντα «διδάσκαλον».

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἐξέλιξις, τόσον ταχεῖα, τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ τὸ ἀναταράσσει ἐπικινδύνως ὅπως ἀναταράσσει τόσα ἄλλα Ἰδρύματα καὶ τόσας ἀξίας.

Ὅφειλομεν ὅσο ἀσχολοῦμεθα μὲ τὴν ἀγωγὴν τῶν παιδιῶν νὰ παρακολουθῶμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὰς προόδους τοῦ μηχανικοῦ πολιτισμοῦ. Τὰς προόδους τῆς μηχανῆς νὰ χρησιμοποιῶμεν διὰ νὰ ἀναπτύξωμεν τὸν ἄνθρωπον. Νὰ ἀναθεωρῶμεν συχνὰ τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα καὶ τὰς μεθόδους. Νὰ τὰ προσαρμόζωμεν καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν παιδιῶν καὶ εἰς τὸν χρόνον καὶ εἰς τὸν τόπον ὅπου ζῶμεν.

Τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑφ' ἡμῶν ἄγρυπνον παρακολούθησιν τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐξωτερικῶν γεγονότων, καὶ τὴν προσαρμογὴν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς τῆς αὐριαν.

